

Overweging: Feest Augustinus

Lezingen: teksten van Augustinus en Handelingen, 2,42-47

Zondag 27 augustus 2023 René Hornikx

Goede mensen,

De Schrifttekst die we vandaag hebben gehoord is een samenvatting die de evangelist Lucas heeft gemaakt van het leven van de eerste kleine christelijke gemeenschappen in Jeruzalem.

Lucas geeft ons die samenvatting aan het einde van een lange redevoering van Petrus over Jezus. De aanwezigen verwelkomden de woorden van Petrus.

Ze waren er tot diep in hun hart door geraakt, door in beweging gebracht.

Hier wilden ze bij horen. En om de daad bij het woord te voegen lieten ze zich dopen, onderdompelen in de boodschap van Jezus. Hun oude leven viel van hen af en ze trokken de woorden van Petrus aan als een nieuw kleed.

Ze lieten zich, om een ander beeld te gebruiken, onderdompelen in de kleine gemeenschap van leerlingen van Jezus die hen omringden om als nieuw en herboren uit het water te voorschijn komen. Dit ritueel van onderdompeling en door het water heen gaan, van donker naar licht is een oeroud Joods ritueel. Zo ging Gods volk door het water van de Rietzee naar de vrijheid. En Jezus ging door de donkere nacht van de dood om te verrijzen in het licht van de nieuwe dag.

En wat er dan staat in vers 42, nadat mensen zich hadden laten dopen, heeft me vanaf mijn studie theologie altijd zeer aangesproken.

We lezen daar: *'Ze kregen van de apostelen uitleg over Jezus.'*

Jezus leren kennen staat voorop. De rest vloeit daaruit voort. Vervolgens *'kwamen ze samen om te bidden en om met elkaar het brood te delen.'*

Vier kernelementen van die eerste gemeenschappen komen we hier tegen, samengevat in vier werkwoorden: leren/verdiepen, vieren, dienen/solidariteit en delen.

In deze samenvatting van Lucas staat één woord centraal: gemeenschappelijk. Het ideaal dat Lucas wil aangeven is een zodanige onderling solidariteit dat er geen noodlijdende is.

Ik begrijp heel goed waarom Augustinus zijn regel heeft opgesteld op basis van deze ideale samenvatting van Lucas.

Het gaat hier om een *communio*, een vorm van gemeenschappelijk leven, Gods nieuwe wereld, Gods Rijk, het Rijk der Hemelen waar Jezus veel parabels over heeft verteld.

Als de eerste christenen toen zo in gemeenschap hebben geleefd dan hebben ze veel gehouden van Jezus, van elkaar en van zichzelf. Door deze drievoudige liefdesrelatie brachten ze "heb je naaste lief als jezelf" letterlijk in praktijk.

Eigenlijk wil ik deze uitspraak van Jezus: 'Heb je naaste lief als jezelf' vertalen door "bemin je naaste, hij/zij is als jij", en nog beter vind ik de vertaling die ik leen van Emmanuel Levinas: "bemin je naaste, dat is jouw zelf" .

Drie relaties kunnen we dus in deze tekst onderscheiden.

De eerst is de relatie met Jezus, met alles wat van de andere kant komt, van boven, van God.

Vervolgens de relatie naar anderen, dat zijn niet alleen familie /vrienden /kennissen /volksgenoten, maar alle mensen, de minsten eerst.

En tenslotte de relatie met jezelf, de relatie van ik met mezelf.

Want wie echt van zichzelf houdt, houdt ook van de ander en van God. Liefde is altijd wederkerig. Liefde bestaat nooit op zichzelf. Liefde verdraagt geen allengheid. Liefde is een relatie en een werkwoord tegelijk. 'Bemin', schrijft Augustinus 'en doe voor de rest wat je wilt.'

Het is voor mij duidelijk dat niemand alleen tot geloven komt in Jezus Christus.

Om te geloven in Jezus Christus is een minimale gemeenschap nodig.

En als deze gemeenschap leeft naar het voorbeeld van Jezus, zo lezen we bij Lucas, is er voor die christelijke gemeenschap waardering. Zodanig zelfs dat mensen zich hierbij aansluiten. Vaak is me gevraagd wat kwijnende geloofsgemeenschappen moeten doen om nieuw mensen te trekken.

In de tekst van Lucas vernemen we het antwoord: de boodschap van Jezus samen vertalen voor het concrete leven van elke dag, zorg dat niemand tekort komt of solidariteit in woord en daad, samen de stilte op zoeken om te bidden en gemeenschap vormen.

De eerste christelijke gemeenschappen zijn sterk gegroeid door de toepassing hiervan: zorg voor zieken en door de boodschap van Jezus te vertellen en voor te leven aan familie en voor bekenden.

Drie ontmoetingen zijn voornam:

de persoonlijke ontmoeting met Jezus,

de dialoog in kleine groep en

de bijeenkomsten met velen.

Ze zijn van waarde voor de vitaliteit van een geloofsgemeenschap.

1. De persoonlijke ontmoeting met Jezus

De blinde Barthimeüs (Marcus 10,46-52) ontmoet Jezus, die persoonlijke ontmoeting is van invloed op het leven van deze blinde man. Van iemand die letterlijk naast de weg leefde, naast het leven, levend dood, is hij door de ontmoeting met Jezus iemand geworden die op de weg leeft, herboren wordt, nieuw leven ontvangt en volgeling en getuige wordt van de weg van Jezus.

Deze ontmoeting langs de kant van de weg is een plek van belofte. De blinde man toont zich in al zijn kwetsbaarheid.

2. De ontmoetingen en dialoog in kleine groep

Jezus heeft rond zich twaalf leerlingen verzameld (Marcus 3,13-19). Zij trekken met hem mee. En het gesprek in een kleine kring, is een instrument om tot geloofsverdieping te komen. De kleine groep rond Jezus is een leerkring. Een groep niet te klein en niet te groot, die samen leren geloven. Het doel hiervan is de verdere verdieping van het geloof. Hier is ruimte voor stilte en dialoog. Hier ontvangen we wat we nodig hebben om licht en zout te zijn in de samenleving.

3. De ontmoeting in een bredere kring van mensen

Hierbij denk ik aan het verhaal waarin Jezus vierduizend mensen te eten geeft (Marcus 8,1-10). Het is de derde kring, groter dan de kleine groep. De brede kring van mensen die Jezus toespreekt tijdens de broodvermenigvuldiging. De grote groep die op zondag naar de viering komt. De plaats om het eigen geloven te (her)ijken aan de idealen uit de Schrift. Dit gebeurt ook op andere grote bijeenkomsten: lezingen, vieringen op tv, religieuze festivals, Wereldjongerendagen. De brede kring houdt je op de koers van Jezus.

In elk van de drie ontmoetingen gebeurt iets eigens: in de eerste kring word je aangeraakt, getroffen door een woord van Jezus.

In de tweede kring wordt de geraaktheid in dialoog verdiept en gezocht naar vormen van solidariteit.

In de derde kring voel je dat je in een richting beweegt die toekomst heeft, die hoop schept en vertrouwen.

Het beeld dat me hierbij voor ogen komt is een steen die in water valt en kringen vormt.

De vallende steen in het water in de eerste kring en de kleine groep de tweede en de brede kring van mensen de derde. De kringen zijn verbonden met elkaar. Hoe verder van het midden verwijderd hoe ijler en dunner de verbinding met het christelijke geloof.

Lucas schrijft: "het hele volk had waardering voor hen."

Ik wens ons dit van harte toe.